

31 Οκτωβρίου, 1996

[ΠΙΚΗΣ, Π., ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΗΣ, ΚΡΟΝΙΔΗΣ, Δ/στές]

ΑΝΔΡΕΑΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ,

Εφεσείων,

v.

ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ.,

Εφεσιβλήτων.

(Πολιτική Έφεση Αρ. 7710)

Έξοδα — Διάδικος που χειρίζεται αυτοπροσώπως την υπόθεσή του — Δεν δικαιούται έξοδων για νομική προετοιμασία και ανάπτυξη της υπόθεσής του ενώπιον του Δικαστηρίου.

- 5   Ο δικηγόρος του εφεσείοντα, ετοίμασε και καταχώρισε ειδοποίηση έφεσης. Κατά την ακρόαση της έφεσης ο δικηγόρος αποσύρθηκε με τη σύμφωνη γνώμη του εφεσείοντα, ο οποίος στη συνέχεια χειρίστηκε μόνος την υπόθεσή του.
- 10   Η έφεση έγινε δεκτή με έξοδα και ο εφεσείων υπέβαλε στον πρωτοκολλητή του Ανωτάτου Δικαστηρίου κατάλογο έξοδων προς ψήφιση. Περιλάμβανε έξοδα για δικηγορική αμοιβή και δικαστικά τέλη. Διεκδίκησε δικηγορική αμοιβή και για τις προσωπικές του εμφανίσεις.
- 15   Ο πρωτοκολλητής επέτρεψε μόνο τα δικαστικά τέλη και απόρριψε το πρώτο σκέλος της απαίτησης.
- Ο εφεσείων εφεσίβαλε την απόφαση.
- 20   *Αποφασίστηκε ότι:*
- (1) Η διεκδίκηση του εφεσείοντα για τα έξοδα των εμφανίσεων του δικηγόρου του ήταν δικαιολογημένη και η απόφαση του πρωτοκολλητή να τα απορρίψει, εσφαλμένη.
- 25   (2) Διάδικος ο οποίος χειρίζεται αυτοπροσώπως την υπόθεσή του

δε δικαιούται εξόδων για νομική προετοιμασία και ανάπτυξη της υπόθεσής του ενώπιον του Δικαστηρίου.

- (3) Η Δ 59 θ.3 των Θεσμών της Πολιτικής Δικονομίας πραγματεύεται τα έξοδα δικηγόρου σε ορισμένες κατηγορίες υποθέσεων (εκκαθαρισμένες απαιτήσεις) στις οποίες είναι ο ίδιος άμεσα ή έμμεσα διάδικος και όπου μπορεί να διεκδικήσει μόνο τα πραγματικά του έξοδα όχι όμως αμοιβή για νομική προετοιμασία. 5

Η έφεση επιτυγχάνει εν μέρει χωρίς διαταγή για έξοδα. 10

Αναφερόμενες υποθέσεις:

Hart v. Aga Khan Foundation [1984] 1 All E.R. 239, 15

Hart v. Aga Khan Foundation [1984] 2 All E.R. 439,

London Scottish Benefit Society v. Chorley, Q.B.D. 13 [1883 - 84] 872. 20

Αίτηση για αναθεώρηση.

Αίτηση για την αναθεώρηση της απόφασης του Πρωτοκολλητή ημερομηνίας 8 Δεκεμβρίου 1995, με την οποία επέτρεψε μόνο τα πραγματικά έξοδα τα οποία δαπάνησε ο εφεσείων για την υπόθεσή του. 25

Ο Αιτητής εμφανίζεται αυτοπροσώπως. 30

Π. Πολυβίου, για τους Καθ' ων η αίτηση.

Cur. adv. vult.

ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ: Την απόφαση του Δικαστηρίου θα δώσει ο Γ. Πιχής, Π. 35

ΠΙΚΗΣ, Π.: Η έφεση του κ. Γρηγορίου εναντίον απόφασης του Επαρχιακού Δικαστηρίου, σε αγωγή του εναντίον των εναγομένων, έγινε δεκτή με έξοδα. Στη συνέχεια, ο εφεσείων υπέβαλε στον πρωτοκολλητή του Ανωτάτου Δικαστηρίου κατάλογο εξόδων προς ψήφιση. Ο κατάλογος περιλάμβανε έξοδα για δικηγορική αμοιβή και δικαστικά τέλη. Ο πρωτοκολλητής επέτρεψε μόνο το δεύτερο σκέλος της απαίτησης, τα πραγματικά έξοδα της δίχης (τα 40

δικαστικά τέλη).

5 Με την αίτηση, η οποία αποτελεί το αντικείμενο της παρούσας διαδικασίας, ο εφεσείων εξαιτείται την αναθεώρηση της απόφασης του πρωτοκολλητή. Η αναθεώρηση προβλέπεται από τη Δ.59, θ.18 των Θεσμών Πολιτικής Δικονομίας. Το δικαστήριο, το οποίο διενεργεί την αναθεώρηση, έχει εξουσία να εκδώσει οποιαδήποτε διαταγή κρίνει δίκαιη. Το δικαιολογημένο αξίωσης για έξοδα εξαρτάται από τις πρόνοιες των Θεσμών και τα γεγονότα της υπόθεσης.

15 Η ειδοποίηση έφεσης ετοιμάστηκε και καταχωρίστηκε από το δικηγόρο που είχε διορίσει ο αιτητής. Κατά την ακρόαση της έφεσης, ο δικηγόρος του αποσύρθηκε, με τη σύμφωνη γνώμη του. Ο εφεσείων χειρίστηκε την υπόθεσή του αυτοπροσώπως ενώπιον του Εφετείου.

20 Ο κατάλογος περιλαμβάνει 13 κονδύλια εξόδων. Τα κονδύλια 1, 2 και 4 αφορούν την αμοιβή του δικηγόρου για τη λήψη οδηγιών, την ετοιμασία και την καταχώριση της έφεσης. Συμποσούνται σε £121,20. Τα υπόλοιπα (κονδύλια) αφορούν, εκτός από τα δικαστικά τέλη:-

- 25 (α) Την προετοιμασία του αιτητή για την ακρόαση της έφεσης.
- (β) Τρεις εμφανίσεις του αιτητή ενώπιον του Εφετείου, δύο για τη συζήτηση της έφεσης και μια για την έκδοση της απόφασης.
- 30 (γ) Ετοιμασία του καταλόγου εξόδων και εμφάνιση του αιτητή στο πρωτοκολλητήριο για την καταχώρισή του.

35 Ο αιτητής αξίωσε όπως αμειφθεί για την προετοιμασία και τις εμφανίσεις του ενώπιον του Δικαστηρίου, με ποσό ίσο προς την προβλεπόμενη από τους Θεσμούς αμοιβή δικηγόρου - Δ.59, θ.4 και Παράρτημα Β (Appendix), Μέρος II, Δικηγορικά Δικαιώματα σε Αγωγές στις οποίες η απαίτηση υπερβαίνει τις £25,00 - το αίτημά του στήριξε στην αγγλική απόφαση **Hart v. Aga Khan Foundation** [1984] 1 All E.R. 239 - (επικυρώθηκε κατ' έφεση [1984] 2 All E.R. 40 439).

Η απόφαση στη **Hart** αφορά την εφαρμογή της Ord. 62, γ. 28Α(1) και (2) των νέων Αγγλικών Θεσμών, προσαρμοσμένης στον Αγγλικό Νόμο Litigants in Person (Costs and Expenses) Act 1975.

Στην ίδια την απόφαση, την οποία επικαλείται ο αιτητής, εξηγείται ότι, πριν τη θέσπιση του πιο πάνω νόμου (το 1975), διάδικοι, οι οποίοι χειρίζονταν οι ίδιοι την υπόθεσή τους ενώπιον του δικαστηρίου, εδικαιούντο, σε περίπτωση επιτυχίας, να διεκδικήσουν μόνο τα πραγματικά τους έξοδα. Ο ίδιος κανόνας συνεχίζει να ισχύει στην Κύπρο, υποστήριξε ο κ. Πολυβίου. Είναι η νομοθεσία του 1975 που μετέβαλε την κατάσταση πραγμάτων στην Αγγλία, αναφορικά με τα έξοδα διαδίκου ο οποίος χειρίζεται προσωπικά την υπόθεσή του. Ανάλογη νομοθεσία δεν έχει θεσπιστεί στην Κύπρο. Έτσι, δεν πρέπει να επιτραπεί, σύμφωνα με την εισήγηση του κ. Πολυβίου, οποιαδήποτε αμοιβή για την προετοιμασία του κ. Γρηγορίου και τις εμφανίσεις του στο Δικαστήριο. Αναγνώρισε, όμως, ότι η απόφαση του πρωτοκολλητή για την απόρριψη των κονδυλίων 1, 2 και 4 του καταλόγου εξόδων (αμοιβή του δικηγόρου ο οποίος ετοίμασε και υπέβαλε την έφεση) είναι εσφαλμένη. Η διαπίστωση είναι ορθή. Δε συνέτρεχε κανένας λόγος, ο οποίος θα μπορούσε να δικαιολογήσει την απόρριψη αυτού του μέρους του καταλόγου εξόδων· αφορούσε την αμοιβή του δικηγόρου (του αιτητή) για την ετοιμασία και την υποβολή της έφεσης.

Έρεισμα για την απόφαση του πρωτοκολλητή, να μην επιτρέψει τα διεκδικούμενα έξοδα για τις εμφανίσεις του αιτητή ενώπιον του Εφετείου, αντλείται από τις πρόνοιες της Δ.59, θ.3. Η διάταξη αυτή δεν πραγματεύεται τα έξοδα διαδίκου ο οποίος εμφανίζεται χωρίς συνήγορο, αλλά τα έξοδα δικηγόρου σε ορισμένες κατηγορίες υποθέσεων (εκκαθαρισμένες απαιτήσεις), στις οποίες είναι ο ίδιος (άμεσα ή έμμεσα) διάδικος. Μπορεί να διεκδικήσει μόνο τα πραγματικά του έξοδα, όχι, όμως, αμοιβή για νομική προετοιμασία.

Δεν εξάγεται από τις διατάξεις της Δ.59, θ3, γενικότερη αρχή, ότι διάδικος, ο οποίος χειρίζεται προσωπικά την υπόθεσή του, δικαιούται μόνο τα πραγματικά του έξοδα. Η εγκυρότητα των εκατέρωθεν θέσεων εξαρτάται από τη σημασία που ενέχει ο όρος "costs" στη Δ.59 και στους Θεσμούς Πολιτικής Δικονομίας, γενικά.

Το πρώτο, που πρέπει να επισημάνουμε, είναι ότι ο Πίνακας Εξόδων, που περιέχεται στο Παράρτημα Β των Θεσμών, στον οποίο είναι προσαρμοσμένη η απαίτηση του εφεσεύοντα, αναφέρεται αποκλειστικά στην αμοιβή δικηγόρου. Οι Κυπριακοί Θεσμοί είναι προσαρμοσμένοι στους παλαιούς Θεσμούς του Ανωτάτου Δικαστηρίου της Αγγλίας, γι' αυτό η ερμηνεία των αντίστοιχων Αγγλικών Θεσμών είναι χρήσιμη, όσο και καθοδηγητική, για την

ερμηνεία των δικών μας Θεσμών.

5 Στη *Hart* διαπιστώνεται ότι διάδικος, ο οποίος χειριζόταν προσωπικά την υπόθεσή του, δεν εδικαιούτο πριν την αγγλική νομοθεσία του 1975 να αποζημιωθεί, εκτός για τα πραγματικά του έξοδα. Η θέση αυτή έχει βαθιές ρίζες στο αγγλικό δίκαιο, όπως εξηγείται στη *London Scottish Benefit Society v. Chorley Q.B.D.* 13 [1883-84] 872. Στην απόφαση του εφετείου, στην τελευταία υπόθεση, εξηγείται ότι ο όρος “costs”, στο πλαίσιο των Θεσμών, έχει 10 ιδιόζουσα σημασία. Επισημαίνεται, παράλληλα, ότι απουσιάζει ολωσδιόλου το μέτρο για τον προσδιορισμό της αμοιβής διαδίκου ο οποίος χειρίζεται προσωπικά την υπόθεσή του. Το θέμα αναλύεται στο Lord Coke’s Commentary, 2 Inst. 288. Εξηγείται ότι ο όρος “costs” πηγάζει από το ρήμα “conster”, το οποίο προέρχεται 15 από το ρήμα “constare”, που αναφέρεται αποκλειστικά στα δικηγορικά (legal) και πραγματικά έξοδα. Ανάλογη είναι και η ερμηνεία η οποία αποδίδεται στον όρο “costs” στο Oxford Dictionary of Law, 3rd ed. σελ. 99:-

20 “costs pl. n. Sums payable for legal services. ...”
 (“Ποσά πληρωτέα για νομικές υπηρεσίες. ...”)

25 Αυτή είναι η έννοια του όρου “costs” στους Αγγλικούς Θεσμούς. Με την ίδια σημασία χρησιμοποιείται ο όρος και στους Κυπριακούς Θεσμούς Πολιτικής Δικονομίας. Η μόνη πρόνοια για την αποζημίωση διαδίκου, για την παρουσία του στο δικαστήριο κατά την ακρόαση της υπόθεσής του, είναι εκείνη η οποία καθορίζεται στο Μέρος III του Παραρτήματος 2 των Θεσμών Πολιτικής Δικονομίας - (βλ., επίσης, πρόσφατη τροποποίηση Παράρτημα 30 Δεύτερο της Επίσημης Εφημερίδας της Δημοκρατίας, Αρ. 3090, της 27ης Σεπτεμβρίου, 1996). Απαίτηση για τέτοια αποζημίωση δεν περιλαμβάνεται στον κατάλογο εξόδων που υποβλήθηκε στο πρωτοκολλητήριο.

35 Κατά πόσο δικαιολογείται και στην Κύπρο η τροποποίηση των Θεσμών, ώστε να γίνεται πρόνοια για τα έξοδα διαδίκου για νομική προετοιμασία και ανάπτυξη της υπόθεσής του ενώπιον του δικαστηρίου, είναι θέμα το οποίο ανάγεται στη ρυθμιστική εξουσία του Ανωτάτου Δικαστηρίου και, ενδεχομένως, θα το απασχολήσει 40 στο μέλλον. Εκείνο το οποίο διαπιστώνουμε είναι ότι το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο δεν επιτρέπει την παροχή εξόδων σε διάδικο, ο οποίος χειρίζεται αυτοπροσώπως την υπόθεσή του, για νομική προετοιμασία και ανάπτυξη της υπόθεσής του ενώπιον του δικαστηρίου.

Επικυρώνουμε την απόφαση του πρωτοκολλητή για τη μη έγκριση των εξόδων τα οποία διεκδικούνται κάτω από τα κονδύλια 6, 7, 8, 9, 10 και 11.

Καταλήγουμε ότι πρέπει να αποδοθούν στον αιτητή, εκτός από 5 τα πραγματικά του έξοδα και η απαίτησή του για τα έξοδα του δικηγόρου του, για την ετοιμασία και καταχώριση της έφεσης, τα οποία καθορίζονται σε £121,20. Το υπόλοιπο μέρος της απαίτησης του αιτητή δεν μπορεί να εγκριθεί και απορρίπτεται.

Διατάσσουμε ως ανωτέρω. Καμιά διαταγή για έξοδα. 10

Η έφεση επιτυγχάνει εν μέρει, χωρίς διαταγή για έξοδα.